

Návrh inauguračnej komisie

vo veci vymenúvacieho konania doc. PhDr. Oľgy Zápotočnej, CSc. za profesorku, spracovaný v zmysle § 14 ods. 6 zásad Trnavskej univerzity v Trnave o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov docent a profesor

a) Zoznam členov vymenúvacej komisie a oponentov:

vymenúvacia komisia:

predseda:

prof. PhDr. Branislav Pupala, CSc.

členovia:

prof. PaedDr. Zsolt Cséfalvay, PhD.

prof. PhDr. Viera Kurincová, CSc.

prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.

oponenti:

prof. PhDr. Ľudmila Belásová, PhD.

prof. PhDr. Peter Gavora, CSc.

prof. PhDr. Milada Rabušicová, PhD.

b) Odborné posúdenie úrovne prednesenej inauguračnej prednášky

Na základe odporúčania vedeckej rady PdF TU doc. Oľga Zápotočná predniesla prednášku na tému *Mýty didaktiky počiatočného čítania a písania z pohľadu teórie a výskumov gramotnosti*. Téma prednášky bola dôsledne naplnená a v stanovenom časovom limite dvadsiatich minút O. Zápotočná predostrela v koncentrovanej a dôslednej podobe konštrukciu „didaktickej mytológie výučby počiatočného čítania a písania“, ako sa najmä v slovenskom ale i zahraničnom diskurze rozvinula v priebehu minulého storočia a ako sa (zo zotrvačnosti alebo v novej podobe) objavuje v súčasnosti. Pomenovala konkrétne mýty, objasnila ich genézu, prejavy, zdrojové pozadie, dopad na prax, no najmä na výskumnom a teoretickom základe zargumentovala, prečo prezentované fenomény možno vnímať práve ako mýty. Prednáška bola teda jasným exkurzom do zaužívaných stereotypov, postojov, názorov a presvedčení udomácnených v pedagogickom či v príslušnom odborovo-didaktickom diskurze, ktoré zotrvali v teórii, metodike i vlastnej pedagogickej praxi a súčasne aj ukázaním možností, signálov a argumentov, ktoré postupne napomáhajú tieto stereotypy a postoje dekonštruovať.

Napriek odbornej špecifickosti témy uchádzačka dokázala prednášku koncipovať a prezentovať tak, že bola atraktívna pre všetkých poslucháčov, aj tých, ktorí nepracujú v odbore pedagogika alebo sa špecificky nevenujú danej oblasti výskumu. Jednotlivé body prednášky boli štruktúrované jasne, prezentované disciplinovane a veľmi zrozumiteľne. Pútavosť prednášky aj pre odborne nezainteresovaných poslucháčov na druhej strane vôbec neoslabovala dôslednú odbornú korektnosť prednášky. Naopak, svedčila o pedagogickom majstrovstve uchádzačky pretaviť špecifické vedecké poznatky do pútavej poslucháčskej podoby a infiltrovať tak vedecké poznanie do širšieho spoločenského diskurzu.

Prednáška súčasne jasne preukázala previazanosť prezentovaného s doterajšou vedeckou a výskumnou aktivitou uchádzačky. V argumentačnej rovine sa opierala o autoritatívne medzinárodné zdroje vedeckých poznatkov a prepájala ich s vlastnou vedeckou školou, s výsledkami vlastných výskumov a výskumov jej spolupracovníkov, vrátane doktorandov a školiteľov. Prednáška teda nepriamo dokumentovala silnú vedeckú školu uchádzačky.

Auditórium prijalo prednášku s pozitívnym ohlasom, prednáška dala podnet k vecnej a podnetnej diskusii. Uchádzačka potvrdila svoju povest' skúsenej a dobrej diskutérky, na diskusné podnety reagovala podnetne, fundovane a vždy vyčerpávajúco. Aj v diskusii preukázala a potvrdila hlboký vhlad do témy, ktorá je naozaj jej celoživotným vedeckým a pedagogickým poľom.

c) Preskúmanie splnenia kritérií na vymenúvanie profesorov

Vymenúvacia komisia podrobne preskúmala predložené dokumenty uchádzačky, ktorých hodnovernosť vyjadřila už vo svojom návrhu spracovanom v zmysle § 14 ods. 2 zásad Trnavskej univerzity v Trnave o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov docent a profesor. S ohľadom na preskúmanie splnenia kritérií na vymenúvanie profesorov komisia konštatovala a konštatuje nasledovné:

Uchádzačka získala vedeckú hodnosť kandidáta vied v odbore psychológia v roku 1988 po ukončení vedeckej aspirantúry v Ústave experimentálnej psychológie SAV. Habilitovala sa v roku 2005 v odbore pedagogická psychológia (teda vo vecne príbuznom odbore pedagogiky) na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave. Časový odstup medzi habilitáciou a súčasným vymenúvacím konaním uchádzačky predstavuje 11 rokov, ktoré sú v plnom rozsahu pokryté pedagogickou činnosťou uchádzačky na základe pracovného pomeru s vysokou školou (Pedagogická fakulta UK v Bratislave a Pedagogická fakulta TU v Trnave) a relevantnou pedagogickou a vedeckovýskumnou činnosťou na danej vysokej škole. Tieto skutočnosti dokumentujú splnenie kritérií uchádzačky vyjadřené v § 7 a § 8 kritérií (kvalifikačné predpoklady a požiadavky na rozsah pedagogickej činnosti). Prehľad pedagogickej činnosti uchádzačky súčasne dokumentuje, že uchádzačka od začiatku svojej pedagogickej činnosti až do súčasnosti pôsobí v skupine pedagogických študijných odborov (študijné programy predškolská a elementárna pedagogika, školská pedagogika, učiteľstvo) a pôsobí v oblastiach jednoznačne spadajúcich a prislúchajúcich do odboru pedagogických štúdií.

Uchádzačka predložila zoznam publikačnej činnosti a zoznam ohlasov ako oficiálny výpis z relevantnej inštitucionálnej databázy publikačnej činnosti (databáza ÚVSK SAV). Tento zoznam sumárne obsahuje 128 jednotiek publikačnej činnosti a 221 jednotiek v kategórii ohlasov. Predložený zoznam publikačnej činnosti dokladuje plnenie kritérií podľa § 9 ods. 1 – 4 v plnom rozsahu. Uchádzačka je autorkou 2 monografií, 2 vysokoškolských učebníc a 1 vysokoškolského učebného textu (skript). Publikovala spolu 81 pôvodných vedeckých prác v časopisoch a zborníkoch, vrátane kapitol vo vedeckých monografiách, z toho 57 textov v domácich vedeckých časopisoch a vedeckých zborníkoch, 15 textov v zahraničných časopisoch a zborníkoch a ďalších 9 vyšlo v časopisoch registrovaných v databázach WoS, Scopus a Erih. Aktívne sa zúčastnila 35 domácich konferencií a 15 zahraničných konferencií. Na práce uchádzačky bolo zaznamenaných celkovo 221 citácií, z toho 26 podľa SCI a 33 ohlasov v zahraničí. Evidované výstupy publikačnej činnosti a ohlasov dokumentujú dôsledné plnenie požiadaviek vyjadřené v §§ 9 a 11 kritérií.

V rámci vedecko-pedagogických aktivít vysokoškolskej učiteľky uchádzačka doposiaľ vyškolila päť študentov doktorandského štúdia v študijnom programe predškolská a elementárna pedagogika (resp. školská pedagogika), ktorí získali akademický titul PhD. V súčasnosti je uchádzačka školiteľkou ďalších dvoch študentov v treťom stupni vysokoškolského vzdelávania, taktiež v študijnom programe školská pedagogika. Uchádzačka garantovala bakalársky študijný program Inkluzívna predškolská pedagogika na PdF TU v Trnave, v súčasnosti je spolugarantkou doktorandského študijného programu školská pedagogika na PdF TU v Trnave realizovaného v spolupráci s ÚVSK SAV. Gestoruje kurzy vo viacerých študijných programoch bakalárskeho a magisterského štúdia, ťažiskovo tie, ktoré sa týkajú oblasti čitateľskej gramotnosti. Okrem školiteľských aktivít v rámci doktorandského štúdia je pravidelnou oponentkou dizertačných projektov a dizertačných prác (doposiaľ 18), bola oponentkou a členkou komisie v habilitačných konaniach, je členkou odborových komisií pre doktorandské štúdiá v odbore pedagogika i psychológia. Ako členka komisie VEGA bola priamou účastníčkou hodnotenia vedeckých projektov v skupine odborov vied o človeku, posudzovala a posudzuje návrhy vedeckých projektov pre grantové agentúry VEGA, KEGA, APVV, GAČR. GAAV ČR. Sama viedla

3 vedecké projekty, v pozícii zástupkyne vedúceho riešiteľa bola v 6 projektoch, bola spoluriešiteľkou ďalších medzinárodných a domácich vedeckých a vývojových projektov, čo vysoko presahuje požiadavku kritérií vyjadrenú v § 9, ods. 5.

Položky uvedené v predložených materiáloch dokumentujú aj všestranné plnenie všetkých rozširujúcich požiadaviek vyjadrených v § 12 kritérií. Ide napríklad o členstvá v redakčných radách, vedeckých radách, programových výboroch konferencií, o vedecké ocenenia prác a riešených grantov, o aktívne členstvo v celoštátnych odborných a poradných orgánoch, o frekventovanú prednáškovú činnosť nad rámec pedagogického pôsobenia na vysokej škole.

Predložené dokumenty mapujúce pedagogickú a vedeckú činnosť uchádzačky dokumentujú, že sa jednoznačne obsahovo pohybuje v centrálnej oblasti pedagogického výskumu, s interdisciplinárnym záberom a širším metodologickým zázemím sociálnych a humanitných vied. Od začiatku svojej kariéry vysokoškolskej učiteľky uchádzačka pôsobí v pedagogických študijných odboroch. Obe hlavné aktivity uchádzačky – pedagogická a vedecká vo svojom obsahu zdôvodňujú, aby bola vymenovaná za profesorku v odbore *pedagogika*.

d) Zhodnotenie úrovne pedagogickej, vedeckej a publikačnej činnosti

Doc. Oľga Zápotočná sa celú svoju akademickú kariéru pedagogicky i vedecky venuje problematike čitateľskej gramotnosti. Jej doterajšie pedagogické pôsobenie je spojené so študijnými programami zameranými na prípravu učiteľov primárneho vzdelávania a na odborníkov v predškolskej pedagogike. Nielenže dlhodobo vedie a garantuje kurzy súvisiace s príslušnou problematikou, ona tieto kurzy vytvárala a spolupodieľala sa na tvarovaní modernejšej koncepcie študijných programov pre predškolskú a elementárnu pedagogiku, osobitne tých súčastí programov, ktoré sú v nich ťažiskové a ktoré sa práve týkajú problematiky čitateľskej a literárnej gramotnosti. Vplyv doc. Zápotočnej mal za následok, že tieto kurzy sa stali profilovým základom príslušného študijného odboru a jeho študijných programov. A čo je dôležitejšie, tento vplyv sa odzrkadlil na väčšine pedagogických fakúlt na Slovensku i v Českej republike, kde sa za posledné dve desaťročia celkom zásadným spôsobom reformovali kurzy pôvodnej didaktiky čítania a písania na teoreticky fundované kurzy obsahujúce širšiu problematiku rozvoja čitateľskej gramotnosti. Práce doc. Zápotočnej sú v týchto kurzoch uvádzané ako podstatné a ťažiskové študijné zdroje.

Pedagogická činnosť doc. Zápotočnej sa neobmedzuje len na univerzitnú pôdu. Osobitne treba zdôrazniť jej pravidelné pôsobenie v ďalšom vzdelávaní učiteľov. Aj na tejto pôde sa vytrvalo a dlhodobo usiluje o ovplyvnenie postojov a prístupov učiteľov k podpore čitateľskej gramotnosti v školskom prostredí. Jej pedagogická činnosť v tomto prostredí sa v poslednom období znásobila jej priamou účasťou pri zavádzaní inovovaného národného kurikula pre predškolské vzdelávania, na vytváranie ktorého mala v obsahovej časti venovanej jazyku a komunikácii zásadný vplyv.

Celoživotná vedecká práca uchádzačky je sprevádzaná tým, že v domácej i medzinárodnej komunite je doc. Zápotočná považovaná za uznávanú vedeckú a odbornú autoritu. Dokumentujú to nielen jej vlastné výstupy vedeckej činnosti v podobe publikácií, ale aj pozvania na konferencie, organizačná aktivita vo vedeckej obci a aj popularita a autorita nielen vo vedeckom, ale aj v učiteľskom prostredí. Na kvalitu vedeckej práce uchádzačky zhodne poukazujú aj oponenti vo svojich posudkoch. Vyzdvihnutá je vedecká originalita jej vedeckej práce, skutočnosť, že jej dielo malo svoj podiel na vedeckej integrácii Slovenska do medzinárodnej komunity, ako aj to, že jej vedecká práca priniesla zásadný dopad na koncipovanie vysokoškolského vzdelávania budúcich učiteľov. Výstupy jej práce v podobe publikácií nie sú len „jednotkami“ zoznamu publikačnej činnosti jednotlivca alebo inštitúcie, sú to práce, ktoré prijíma medzinárodná i domáca vedecká komunita s očividným vedeckým ohlasom i praktickým zúročením.

e) Čestné vyhlásenie o morálnej bezúhonnosti

Doklady, ktoré uchádzačka predložila k žiadosti o vymenúvacie konanie obsahujú jej čestné prehlásenie o morálnej bezúhonnosti. Komisia berie dané prehlásenie na vedomie a touto zápisnicou potvrdzuje relevantnosť daného prehlásenia.

f) Odporúčanie schválenia návrhu na vymenovanie za profesorku v študijnom odbore 1.1.4 pedagogika

V nadväznosti na už vykonané procedurálne kroky vo veci vymenúvacieho konania, komisia *opakovane konštatuje plnenie kritérií uchádzačky doc. Olgy Zápotočnej na vymenovanie za profesorku v študijnom odbore 1.1.4 pedagogika*. Ďalšie kroky tohto konania, najmä pozitívne stanoviská všetkých troch oponentov na predložené materiály uchádzačky, vlastné konanie i hodnotenie inauguračnej prednášky, potvrdzujúco dokladujú vysokú kvalitu spôsobilostí uchádzačky zdôvodňujúce jej žiadosť o vymenovanie za profesorku. Preto na základe doterajšieho priebehu konania vymenúvacia komisia

ODPORÚČA

vedeckej rade PdF Trnavskej univerzity v Trnave, aby schválila postúpenie návrhu na vymenovanie doc. PhDr. Olgy Zápotočnej, CSc. za profesorku v študijnom odbore 1.1.4 *pedagogika* na ďalšie konanie vo vedeckej rade Trnavskej univerzity v Trnave.

Trnava 26. apríl 2016

prof. PhDr. Branislav Pupala, CSc.
prof. PhDr. Viera Kurincová, CSc.
prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.
prof. PaedDr. Zsolt Cséfalvai, PhD.
prof. PhDr. Peter Gavora, CSc.
prof. PhDr. Ľudmila Belásová, PhD.
prof. PhDr. Milada Rabušicová, PhD.